

NGŨ LIỆU

Phụ lục 2.25

SÀI GÒN¹ DỄ THƯƠNG CỦA TÔI

(Trích *Nhớ Hà Nội, Thương Sài Gòn* – Nhiều tác giả)

- Lưu Đình Long -

(1) [...] Tháng Chín năm nay là thời điểm đánh dấu tôi sống ở Sài Gòn tròn mười tám năm. Nhẩm tính, tôi đã gắn với thành phố này tròn nửa quãng đời được sống của mình. Nhìn lại, tôi vẫn nhớ như in những ngày đầu chập chững đến với thành phố này.

(2) Từ quê nghèo Quảng Nam², tôi đỗ đại học năm 2003. Đó là bước ngoặt lớn với tôi, rời một nơi mà mình gắn bó với bao yêu thương, dẫu nghèo nhưng yên bình. Má tôi dặn dò đủ kiểu, vì “Sài Gòn phức tạp lắm, cẩn thận để không bị lừa, không hư hỏng..”. Có lẽ những vở bài lương về Sài Gòn như một nơi dễ làm lòng người đời thay đã khiến má lo lắng.

Bước ngoặt lớn trong đời của nhân vật “tôi” là gì?

Theo dõi câu chuyện của tác giả ở phần (2).

Và rồi tôi cũng tới Sài Gòn sau một ngày đêm lên đên trên xe. Chuyến xe chật chội và chờ chuyên nhiều xúc cảm của một chàng trai tuổi mười tám lần đầu xa má đến cả ngàn kilômét, mang theo ước mơ đời đời từ giảng đường đại học.

Sài Gòn đón tôi với nét lạ lẫm, đông đúc đến ngộp thở khi tôi đặt chân xuống bến xe miền Đông. Những chiếc xe buýt vào ra tấp nập, tiếng người nói xôn xao, những chú xe ôm gọi mời rôm rả. Tôi bước lên xe buýt số 14 (bến xe miền Đông – bến xe miền Tây) theo lời dặn dò của chị họ (con của dì Ba): “Em lên xe đó và ngồi yên đến bến mới xuống, chị đón ở đó nghen³. Giá vé xe tuyến này một nghìn đồng”.

Hình 1: Đường phố Sài Gòn (Nguồn: Internet)

¹ Sài Gòn (tên gọi xưa, nay là TP Hồ Chí Minh): là một thành phố có lịch sử hình thành và phát triển với hơn 300 năm tuổi. Thành phố Hồ Chí Minh là tên gọi chính thức từ tháng 7 năm 1976 khi được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam đổi tên từ Sài Gòn – Gia Định.

² Quảng Nam: là một tỉnh ven biển nằm ở cực bắc của khu vực Duyên hải Nam Trung Bộ, miền Trung của Việt Nam. Tỉnh có 2 thành phố là thành phố Tam Kỳ và thành phố Hội An.

³ Nghen (Phương ngữ): nhé.

Đó là buổi sáng tháng Chín đầu tiên của người tỉnh lẻ đặt chân đến phố, cảm nhận một Sài Gòn năng động và cũng thật bao dung. Những bạn trẻ học trò cấp Hai, cấp Ba tự đến trường bằng xe buýt, lên xuống thoăn thoắt khiến tôi nhớ da diết những ngày được cùng bạn bè đạp xe đi học. Ngôi trường huyện nằm vắt vẻo trên đồi, đường đến trường là đường 2B (bùn và bụi) hiện về trên suốt chuyến xe hôm đó. Tôi cũng nhớ má khi thấy những cô, dì trạc⁴ tuổi trên dặm đường mưu sinh nơi phố thị Sài Gòn với đủ nghề: hàng rong, vé số,... Sài Gòn dường như ôm tất cả vào lòng, miễn người đến với sự thiện lành. Nhìn họ, tôi rung rung, nhưng cố giấu nước mắt, vẫn ngồi yên đó chờ đến bến xe để gặp chị.

Hơn một tiếng, cuối cùng bến xe miền Tây cũng hiện ra trong tầm mắt. Chị đón tôi trong niềm hoan hỉ. Tôi được chị đưa vào khu trọ đối diện bến xe, những căn phòng bé tí nhưng sạch gọn, được anh chị chăm sóc mỗi ngày ảm áp.

Mấy ngày sau, tôi được anh rể đưa xuống trường nhập học, tôi được ở ký túc xá gần trường tại làng Đại học Thủ Đức⁵. Tôi bắt đầu tập tễnh⁶ tự bước đi trên đôi chân của mình. Lá thư đầu tiên tôi viết gửi má: “Con đã đến Sài Gòn rồi nghen má. Má yên tâm và giữ sức khỏe hen⁷...”.

(3) Vài tháng sau, má tôi cũng vào Sài Gòn. Má đóng cửa căn nhà, nơi có bao kỷ niệm của gia đình để đi kiếm việc làm, lo cho tôi học đại học. Căn nhà xiêu vẹo, mái ngói với vách phen đó có bàn thờ nhỏ của ngoại, má tôi bấm bụng rời đi là một sự hy sinh. Tôi biết má mình rất buồn, nhưng việc hai má con cùng ở một thành phố cũng khiến tôi cảm thấy bớt nhớ thương, không còn quá xa cách.

Chuyện gì đã xảy ra vào vài tháng sau?

Nhờ người quen ở quê, má tìm được việc ở quán phở. Công việc mỗi ngày của má là rửa chén bát. Một tháng má vào, tôi lên thăm khi má đang ở chỗ làm. Cầm đôi tay lở loét

Nhân vật “tôi” đã có cảm nhận như thế nào khi lên thăm má?

của má vì nước rửa chén, tôi đã không kiềm được nước mắt. Tôi ôm má khóc: “Má về quê đi, con không học đại học nữa đâu”. Má cũng khóc nhưng kịp mắng thẳng con trai yếu lòng: “Nếu thương má, con phải học đến nơi đến chốn. Đó cũng là mong mỏi của ngoại...”

⁴ Trạc (nói về tuổi): khoảng, độ.

⁵ Làng Đại học Thủ Đức: Làng Đại học tọa lạc tại phường Linh Trung, TP Thủ Đức. Nơi đây tập hợp nhiều trường đại học khác nhau tạo nên một môi trường tập sỏi nổi. Làng Đại học được thành lập từ những năm 1990 với mục tiêu hình thành một khu vực học tập đồng bộ và hiện đại.

⁶ Tập tễnh (khẩu ngữ): bắt đầu tập làm việc gì đó, thường là không phù hợp với trình độ, khả năng, lối sống...

⁷ Hen (Phương ngữ): nhí.

(4) Bốn năm đại học của tôi rồi cũng qua. Khó nhọc một đoạn của má cũng qua khi đến năm thứ hai, tôi có duyên cộng tác với một tờ báo. Phần nhuận bút⁸ nhận được từ những ngày đầu tập viết của tôi tăng lên, tôi tạm sống được bằng việc “làm thêm” gần gũi với ngành mình đang học. Má về quê sửa lại mái nhà, chăm bàn thờ ngoại thêm âm cúng.

Cũng vào năm này, tôi nhận được gói học bổng từ một doanh nhân. Có tài trợ cho mười sinh viên vượt khó bằng cách đóng toàn bộ học phí cho chúng tôi đến ngày ra trường. Tôi vẫn nhớ ánh mắt hiền từ và nụ cười an lành của cô mỗi lần chúng tôi đến văn phòng công ty cô ở quận Tư để nhận học bổng mỗi học kỳ. Lần nào, cô cũng đãi⁹ đám con “roi” là chúng tôi đủ thứ món ngon, khuyến khích chúng tôi nỗ lực để không phụ lòng phụ huynh. Cô cũng mong chúng tôi sau này tiếp nối cô làm những việc hữu ích cho cuộc đời, giúp ai được thì giúp.

Với tôi, cô là đại diện cho những người Sài Gòn tử tế mà mình gặp, để lại ấn tượng sâu sắc, khiến mình thay đổi cái nhìn trước đó. Hóa ra, Sài Gòn đâu phải quá phức tạp, nếu mình sống tích cực và không ngừng nỗ lực thì vẫn có thể gặp những người thiết dễ thương. Những người ấy như ông Bụt, giúp mình “sáng mắt sáng lòng” và phát nguyện¹⁰ phải sống tốt.

Điều gì khiến nhân vật “tôi” phải thay đổi cái nhìn về Sài Gòn?

(5) Mười tám năm sống ở Sài Gòn, tôi nhận nhiều hơn những ân tình¹¹ như thế. Tôi cũng đã cùng thành phố đi qua những ngày thật buồn vì đại dịch Covid, nhưng có lẽ, dù trong hoàn cảnh nào thì người Sài Gòn vẫn luôn ấm áp sẻ chia, dạt dào yêu thương. Ngay trong khó khăn, ngọn lửa tình người đó càng bốc lên mạnh mẽ. Sài Gòn thương nhau và thương cả những nỗi đau của vùng miền khác. Và hẳn, Sài Gòn cũng không buồn vì có lúc bị “kỳ thị” do là tâm dịch!

Với tôi, đó là sự phóng khoáng¹² mà hễ ai có duyên được sống ở đây, dù ngắn hay dài, cũng đều cảm được và nhận về thông điệp tử tế ở nơi này. Cảm ơn Sài Gòn đã nuôi dưỡng tôi, nâng đỡ tôi từng bước nhỏ an lành như vậy...

(Nhiều tác giả; *Nhớ Hà Nội, thương Sài Gòn*; NXB Thế giới, năm 2022, tr.212 – 216)

⁸ Nhuận bút: tiền trả cho tác giả có công trình văn hóa, nghệ thuật, khoa học được xuất bản hoặc được sử dụng.

⁹ Đãi: mời ăn uống hoặc cho tiền, đồ dùng một cách ít nhiều đặc biệt để tỏ tình cảm tốt với ai.

¹⁰ Phát nguyện: là hành động tự mình đưa ra lời ước nguyện hoặc cam kết với mong muốn thực hiện một hành động nào đó có lợi cho bản thân hoặc người khác.

¹¹ Ân tình: tình nghĩa thâm thiết do có chịu ân sâu với nhau.

¹² Phóng khoáng: không bị gò bó, trói buộc bởi những điều vụn vặt.

CÂU HỎI, NHIỆM VỤ

VĂN BẢN KÍ 25

☺ TRƯỚC KHI ĐỌC

Chia sẻ: Em đã từng xa quê để đến một nơi nào đó mới lạ hay chưa? Hãy chia sẻ lần trải nghiệm đó của bản thân nhé!

📖 ĐỌC VĂN BẢN

SÀI GÒN DỄ THƯƠNG CỦA TÔI

(Lưu Đình Long)

(Trích *Nhớ Hà Nội, Thương Sài Gòn*; Nhiều tác giả)

(Phụ lục 2.25)

📄 SAU KHI ĐỌC

☀ KIẾN THỨC BỔ TRỢ

1. Thể loại tản văn và tùy bút (Phụ lục 1)

2. Đôi nét về tác giả và tác phẩm (Phụ lục 3.9)

THỰC HIỆN NHIỆM VỤ

Câu hỏi nhận biết

Câu hỏi 1: Văn bản được kể theo ngôi thứ mấy? Tác dụng của ngôi kể đó là gì?

Câu hỏi 2: Khi lần đầu đến Sài Gòn, nhân vật "tôi" đã mang theo những cảm xúc gì sau chuyến xe lênh đênh?

Câu hỏi 3: Khi lên thăm má ở quán phở, chi tiết nào trên cơ thể má đã khiến nhân vật "tôi" không kiềm được nước mắt?

Câu hỏi thông hiểu

Câu hỏi 4: Lý giải tại sao việc má nhân vật "tôi" "đóng cửa căn nhà" ở quê để vào Sài Gòn rửa chén bát lại được coi là một "sự hy sinh" lớn hơn cả việc phải làm công việc vất vả? Em có nhận xét gì về hành động này?

Câu hỏi 5: Điều gì ở cô doanh nhân đã để lại ấn tượng sâu sắc, khiến nhân vật "tôi" thay đổi cái nhìn về Sài Gòn?

Câu hỏi 6: Em có nhận xét gì về cái tôi tác giả được sử dụng trong văn bản trên?

Câu hỏi 7: Tác giả kết luận bằng câu: "Cảm ơn Sài Gòn đã nuôi dưỡng tôi, nâng đỡ tôi từng bước nhỏ an lành như vậy..." Hãy lý giải tại sao tác giả không chỉ dùng từ "nuôi dưỡng" mà còn dùng từ "nâng đỡ" để nói về Sài Gòn.

Câu hỏi vận dụng

Câu hỏi 8: Trong đoạn (5), tác giả đã chứng kiến "ngọn lửa tình người càng bốc lên mạnh mẽ" trong đại dịch. Em hãy viết một bài văn ngắn khoảng 600 chữ để lý giải tại sao sự sẻ chia, yêu thương lại càng trở nên mạnh mẽ hơn trong hoàn cảnh khó khăn; giúp con người ta vượt qua khó khăn một cách dễ dàng hơn?

Câu hỏi 9: Nhân vật "tôi" thay đổi cái nhìn về Sài Gòn từ "phức tạp" sang "tử tế". Em có đồng ý rằng "Sài Gòn đâu phải quá phức tạp, nếu mình sống tích cực và không ngừng nỗ lực" không? Hãy đưa ra quan điểm của mình và lý giải.

HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI

Văn bản kí 25: Sài Gòn dễ thương của tôi (Lưu Đình Long)

*** SAU KHI ĐỌC:**

Câu 1: *Gợi ý đáp án*

- Ngôi kể: thứ nhất

- Tác dụng:

+ Giúp tác giả chia sẻ trực tiếp kể lại hành trình, ký ức và những bước ngoặt của cuộc đời mình một cách chân thực, sâu sắc.

+ Cho phép bộc lộ tình cảm mãnh liệt và những chiêm nghiệm cá nhân.

Câu 2: *Gợi ý đáp án*

* Lần đầu đến Sài Gòn sau chuyển xe lênh đênh, nhân vật “tôi” đã mang theo những cảm xúc:

+ Hồi hộp khi mang theo “ước mơ đổi đời” từ giảng đường đại học.

+ Lạ lẫm khi đến với Sài Gòn, đông đúc đến ngộp thở.

+ Nhớ da diết những ngày đạp xe đi học ở quê, nhớ má khi thấy những cô, dì trạc tuổi trên dậm đường mưu sinh nơi phố thị.

Câu 3: *Gợi ý đáp án:*

Chi tiết đã khiến nhân vật “tôi” không kiềm được nước mắt là “đôi tay lở loét của má vì nước rửa chén”.

Câu 4: *Gợi ý đáp án:*

* Hành động của má là một biểu tượng của tình thương yêu và sự hy sinh vô bờ bến của người mẹ Việt Nam. Nó thể hiện sự quyết liệt, kiên cường của má: sẵn sàng từ bỏ mọi thứ để đổi lấy tương lai cho con

Câu 5: *Gợi ý đáp án:*

- Điều để lại ấn tượng sâu sắc ở cô doanh nhân và khiến tác giả thay đổi cái nhìn là sự tử tế, hào phóng đi kèm với sự khích lệ nhân văn:

+ Cô tài trợ toàn bộ học phí cho mười sinh viên (trong đó có tác giả) đến ngày ra trường.

+ Cô có ánh mắt hiền từ và nụ cười an lành.

+ Cô không chỉ giúp đỡ về tài chính mà còn khuyến khích chúng tôi sống tốt, làm những việc hữu ích cho cuộc đời, giúp ai được thì giúp.

Câu 6: *HS nêu nhận xét về cái tôi tác giả trong văn bản theo suy nghĩ cá nhân, có thể tham khảo gợi ý sau:*

+ Một cái tôi giàu tình cảm, sống tình nghĩa.

+ Có khả năng chiêm nghiệm về mọi thứ.

+ Cái tôi nỗ lực, biết ơn, sống tử tế và phóng khoáng.

Câu 7: *HS lý giải theo cách hiểu của mình, có thể tham khảo gợi ý sau:*

- Nuôi dưỡng: Chỉ sự cung cấp điều kiện vật chất và môi trường sống (Sài Gòn là nơi má có việc làm để lo cho tác giả ăn học, là môi trường học tập năng động).

- Nâng đỡ: Chỉ sự hỗ trợ tinh thần, sự giúp đỡ vượt qua khó khăn và tạo động lực.

=> Tác giả dùng cả hai từ để khẳng định: Sài Gòn không chỉ là nơi cho “com ăn áo mặc” (nuôi dưỡng) mà còn là nơi cho cơ hội, niềm tin và lòng tử tế (nâng đỡ), giúp tác giả phát nguyện sống tốt và đi qua cuộc đời “từng bước nhỏ an lành”.

Câu 8: *HS viết bài văn theo suy nghĩ và cảm nhận của mình.*

Câu 9: *HS nêu quan điểm của mình và lí giải.*